

testvéröccsét, Haris Pál földbírtokost ajánlotta a király figyelmébe, a kit a király ki is nevezett Görögország budapesti konzulává. Haris Pál rokonsági kötelek is fűzi Görögországhoz, neje leánya Sotiriadisnak, Görögország volt tengerügyjének.

Székel Imre f. Székely Imre, zeneirodalmunk egyik jeles veteránja, péntek este 7 órakor a budapesti sereg-utca 2 szám alatti lakásán 64 éves korában meghalt. Elettérjait a következőkben adjuk: Székely Imre 1823. május 8-án született Mátyásfalván, Ugocsa megyében. Atyja, barabási Székely Alajos ugocsa megyei főispán, anyja, técsői Mária Katalin volt, mindkettő régi nemes család sarja. Szülei kedvező anyagi helyzete folytán példás nevelésben részesült. Atyja nevelő fogadott mellé; mint ilyen, a leghosszabban Nits Jakab, a későbbi szepesi gróf volt az ifjú Székely oldalán. Tanulmányait mindig nagy szorgalommal járt el, kiváló szeretettel azonban kora gyermekéseihez már a zene felé fordult. Zongorát tanult is ebben a kezdeti nehézségeit leküzdve bámulatos könnyedséggel haladt előre. Szülei Budapestre tévén át lakásukat, jogi tanulmányait folytatta, de egyúttal tág tere nyílt zenei tehetségeinek fejlesztésére. Első hangversenye után, melylyel Pozsonyban 1844-ben nagy sikert aratott, 21 éves korában fellépett mint zeneszerző. Még ugyan-ezen évben körutazott Erdélybe s Kolozsvárra, Tordán, N.-Széchenyben és Nagy-Enyedre, majd szép sikerrel hangversenyekkel tette nevét ismertté. 1847-ben Reményi Edéval Párisba utazott, s itt Apponyi gr. nagykövetség terméinek rendes vendége, a zene kedvelő közönségnek pedig csakhamar kedvence lett. Ez alkalommal tagja volt a Lamartine elnökölt tisztelettel magyar küldöttségnek. Rövid időre azután ártándult Londonba is, a hol hangversenyekkel szintén zajos sikert aratott, innen azonban már 1849-ben visszatért hazánkba, hogy részt vegyen a szabadságharcban. A függetlenségi harc után ismét felkereste London Reményi társaságában; hangversenyeket adott s mind kettőjüknek bőven kijutott az elismerésből és kitüntetésből. — Székely ez idő alatt számos zenedarabot írt; minden újabb munkájával gyarapította jó hírét. Így természetesen, mint zenei író is nagy keresettségnek örvendett. 1852-ben visszatért Budapestre, a következő évben nőt vett, akitől született két gyermek. A zenei pályán továbbra is a fővárosban tartózkodott. Az utóbbi időben a nemzeti zenedében a zongorakomponálás osztály tanára volt s e téren is csak öreghitűt számos érdemmel. Tanári teendői azonban nem vonták el a zeneirodalomtól; a legtermékenyebb magyar zenei írók egyike volt. Ártándult, idyllyel s másféle művei egészen új és csakhamar népszerű irányba terelték a magyar zeneirodalmat. Rendkívüli elfoglaltsága ellenben is győztesen állt meg a nagy megviselés, annyira, hogy az utóbbi három év alatt folytonosan betegeskedett. Állapota két hét óta teljesen reménytelen volt, s a leg gondosabb ápolás sem tudta megtartani az életnek. Halála, mely sokáig pótolhatatlan veszteséget okoz, általános részvétet keltett.

Rövid hírek. Megrendítő események történtek a szent-imrei gazdasági tanintézetben: egyik jeles növendék, Witt Béla vigyázatlanul közeledett a szeszkárpó géphez, mely az ifjú jobb karját tövibe szorította. A szerencsétlen ifjú életét a közlegető. — Az esztergomi egyházmegyében, mint a bibornok-herszegprímás legújabb pártolárra tudatja, a kiérdemelt papok régebbi alapja 257,074 forintból, a segélyalap pedig 119,879 forintból áll. — Eperjesen az év hittanhangzók május 8-án ünnepélyt rendeznek a Caraffa által kétszáz évvel ezelőtt üldözött és kivégzett protestánsok emlékére. — Mármaros-Szigetről Hlavathy József királyi ügyész Sátorajai-Ujhelybe helyeztetett át. — Strike készül a Machup-féle fővárosi nagy bányában, hol a munkások a munkaidőnek tíz órára való leszállítását kívánják. — A harmadik emeletéről ugrott le a budapesti Rombach-utca egyik házában Hausler Samu bolti szolgá; pár percnél kiülődés után meg is halt. — A magyar iskolaegyletük a bukovinai Andrássalva csángói a szegényes magyar iskola részére papírt, könyveket és taneszközöket kértek; az egyület az illető kereskedőkhöz fordult adományok

végére. — A nemzeti kaszinó ama tagjai, kik a népfelkelő tiszti tanfolyamot végeztek, folyamodni akarnak, hogy rendes honvédelmi gyakorlatban vehessenek részt, mely után letennék a tartalékos tiszti vizsgát. — A sorozás Budapestén kedvező eredménnyel végződött; nemcsak a közös hadsereg újoncz-jutaléka lett ki, hanem bőven jutott a póttartaléknak és a honvédségnek is.

A nagy világ.

Miért nem visel Vilmos császár Oroszország ellen háborút? Saehar Masoch írja a „Figaro”-nak a következő vázlatot s adja benne okát, miért nem indít Vilmos császár soha háborút Oroszország ellen. Van Berlinben egy kép, mely megmutatja annak a szívét is, ki egyébként ellenséges indulatot érez Németország iránt, mert lélek és érzelmek szől a festményből. A kép Rauch műve s Vilmos német császárt ábrázolja, a mint a charlottenburgi mauzóleumban az 1870-ki háború előestéjén megjelen, hogy anyja drága hamvainál megújítsa esküjét, melyet neki gyermekkorában tett. Két másik festmény képezi a szék képét. Az első I. Napoleont és Lujza királynét ábrázolja. Jena után: a másik pedig Vilmos királyt és III. Napoleont Szedan után. E képek ugyszólván magyarázatul Lujza királyné végrendeletének. Azt nem tudom, létezik-e Nagy Péter hírhedt végrendelete, de azt bizony tudom már ma, hogy Lujza királyné megvan s hogy betűszerint végre is lett hajva. Tudva van, hogy Lujza királyné a jeni, eylaui és friedlandi vereség után halt meg. Oroszország 1812-iki s Poroszország 1813-iki felkeléséről nem volt tudomása; nem hallotta a Bereznia víznél csorogását annyit áldozat bolygására, nem látta Moszkva égését. A jeni vereség szegényétől elborította halt meg, ama bosszúság érzete közt, hogy Ausztria cserben hagyta Poroszországot s egyúttal hálaival eltele Oroszországot iránt, mely mindent elkövetett, hogy megmentse a boldogtalán királyné országát. A lelket gyötörő gondolatok mind kifejezést lelnek végrendeletében. Ugy szót ebben férjéhez és fiához, mint egy keleti szibilla, vagy mint az ótestamentum egy prófétája. Felsírja istent, annak mindenhatóságát és annak bosszúálló kezét. Hite van népében, hogy fel fog kelni, látja Poroszország elővédő dicsőségét s gyűlöletet, engesztelhetetlen gyűlöletet és bosszút hirdet Franciaország iránt, az iránt, kit parvenunek hív, az őt annyira megálázta Napoleon iránt. Megfenyítését, büntetését óhajlja, akár csak egy bosszus szultán, kit rabszolgája megsértett Ausztria felé óvatosságot ajánl, de kívánja, hogy megaláztatás a porig. — Felejtette akkor, hogy nem Mária-Terezia kezdte a szilésiai háborút, hanem Nagy Frigyes; felejtette azt is, hogy Poroszország volt az első, mely Franciaországgal egyetértve, cserbenhagyta Ausztriát az első köztársaság elleni küzdelemben. Végül arra kéri férjét és fiát, hogy mindig legnagyobb hálával legyenek Oroszország iránt. E végrendelettel értjük meg Előát, szent Iónát, Poroszország politikáját 1855. óta, Poroszország celszövényeit Ausztria s a második császárság ellen, kétes magatartását Ausztria iránt 1859-ben s Franciaország iránt 1866-ban, végül az 1866-ki és 1870-ki háborúkat: Szadovát és Sedant. Ime ezeket rendelte el Lujza királyné s ezek lettek végrehajva. Még egy utolsó kíváncsolom van kifejezve a végrendeletben: a közlekedés Orosz- és Németország között. Végre lett-e hajva e kíváncsolom is? Azt lenne hajlandó hinni az ember, hogy igen, látva Németország ingadozó s kevésbé háborus magatartását Oroszország iránt. Ismeretes, hogy Vilmos német császár imádtá anyját s hogy vélekedett a szent szent előtt. Most értjük hát meg, hogy az öreg császár miért hagyja helyben Bismarck politikáját, ki kerülő óhajta az összehittet Oroszországgal, s miért idegenkedik egy újabb francia háborútól. Vilmos császár betöltötte hivatását, megvalósította anyjának vágyait. Tudja, hogy egy francia háborúban Németország mindent elveszthet, anélkül, hogy valamit nyerhetne; tudja, hogy Németország esetleges leveretése magával vinné Elzász-Lotharingát, a német császárságot s Poroszországot bomlasztja. E há-

borút egy társadalmi forradalom követné, rémületesebb a Robespierre és Marat-féle. Ezért óhajta a békét úgy Berlinben, mint Párisban.

Diákok strike-ja. Ilyen is van és mint minden forrongo ezme, ez is Párisból indul ki, de ki akarják terjesztetni egész Franciaországra. S a mi a dologban a legkülönböbb, a lelkes fiatalság nem is valami morális rendszabály miatt, nem is a szabadság nevében zúdult fel, hanem prózái pénzkereset miatt. A minthogy az egész tünemény éle is a pénzügyminiszter ellen irányul. A kormány ugyanis újra kivetette a regebben divott iskolai beíratási díjakat, s a fiatalság pedig nem akar fizetni. Azt mondják, elég, ha 1880. óta fizetik a vizsgálati díjakat. Legelőször is a párisi egyetem ifjai szólaltak fel s csakhamar csatlakoztak hozzájuk összes vidéki kollégáik. Azzal fenyegetnek, hogy addig minden lyceum és egyetem üresen marad, míg a beíratási díjakat ismét el nem törlik. A semmittevő strike eszméje pedig veszedelmesen hódít; csak az a bökkenő, hogy vajjon mit fognak hozzá szólni az apák. Anyi azonban bizonyos, hogy a francia ifjuság közt nincsen más népszerűbb név, mint Madeure medicus, ki a strikemozgalom élén áll. A párisi diákság a napokban viharos ülést is tartott, melyen zajongtak, szónokoltak talán annyit is, mint akár a mi egyetemi ifjaink ujjabkori „nyilvános” értekezletein. A határozat vége az, hogy nagy „Monome”-ot, tünemény felvonulást rendeznek. A Sorbonne-től a Bourbon-palota s a pénzügyminiszterium elé akartak vonulni s protestálni „a fiatalság megszarozása s a fő-adósszédők busás jövedelmei ellen.” El is indultak, zajongva szeltek át a „Quartier Latin”-t, de a Szajna partján rendőrök állták útjukat.

Rövid hírek. A svéd királyné szerencsésen kiállta a veszélyes műtétet, melytől az orvosok függővé tették megmenekülését. — A német fővárosi kongresszus jövő esztendőre nyílik meg Karlsruheban s vasárnapig fog tartani; kiállítás is rendeznek kapcsolatos tárgyakból. — Innsbruck városa emlékszórt emeltet Sieberer János biztosítási vezérfelügyelőnek, ki 600,000 forintot adott a városnak egy árvaházra. — Moreau szerszájvoio francia főkonzul nyugalmába vonult; 1853-ban jött a francia consulsághoz, tehát 34 évet töltött a Balkán-félszigeten; br. Appel tábornok, szerajevói kormányzó bucsu-ebédt adott tiszteletére, melyen megjelent Moreau utóda. Auszép, eddigi bahai consul is. — Egy bécsei németek és népszere „Mirz”, mint feltaláló készült dícsőséget aratni: olyan készüléket talált fel, melylyel a hintó fedelét menetközben megállás és kiszállás nélkül lehet felhúzni vagy lebecsátani; be is mutatják a rotundában a májusi lókiállítás alkalmával. — A prágai német egyetem hallgatói sorába 213 németországi ifjú iratkozott be csupán azért, hogy ott a német elemet erősítsék.

SZÍNHÁZ.

— **Bibor és gyász.** Jókai és Hegedűs Lajosnak 100 aranyat nyert történeti szomorújátéka került színpadra tegnap, husvétvasárnapján. A tapintatlan választást kegyetlenül bosszulta meg a majdnem üres ház, mely körülménynek valószínűleg szintén része volt a vonatott, gyenge előadásban. Az egész estén megróni való dolgokba botlottunk és szokatlanul dolgoztunk, midőn rozsdá emésztette hegyes tollunkat vesszük elő.

Midjárt a színpadról kimaradt a „pályadíjjal koszorúzott” megjelölés és kimaradt Jókai neve; ez és a felvonások rendkívüli hosszadalmassága Krescsányi távollétére vallottak. A darab kritikáját bátran kezdhetjük a sugón, a ki oly bangosan és sziszegőn sug, hogy nem csodálhatjuk, ha István király „körmeivel hasztalanul ásott”, és Pál atya „megfőrt tevélyének tárta ki karjait.” Drámai színészeinknek pedig szolgálnak egy practicus tanácsal: tegyék meg az első alkalommal a kísérletet, hogy a sugóra bizák szerepeik elmondását, ok meg csak a pantomimicát csinálják hozzá. Krescsányi is felhasználhatna sugójának ezen genialitását, és kettős díjt szedhetne a kettős élvezetért,

mert az előadott darabot kétszer élvezzük: a sugótól és a színészekől. S o m l ó n is megtörtént, hogy nem tudta szerepét oly egészen jól, ahogy megszoktuk tőle; így esett meg aztán rajta, hogy legutóbbi sabb jelenetében, midőn mint király érzi legjobban a rabság nyomorát s lájdmában és keserűségében heves kitérésre fakad, — szót után volt kénytelen kapkodni, mindazon által megrázó játéka nyílt jelenetben zajos tapsra ragadta a közönséget. Még csak Czanyug Emmának jegyezzük meg, hogy az a leány, a kinek atyja királynak kiáltotta ki magát, gyászában nem fog peccsés és gyűrt ruhában megjelenni még akkor sem, ha tudatában van is annak, hogy csak egy vak ifjú előtt fogja magát mutatni. Különben, ugy látszik, az este nem volt sehog sem diszponálva, szerepét sem tudta kellőleg gesztusában és játékában pedig nagyfokú lankadság volt észlelhető. Meglehetősen sikerült jelenete volt, midőn a vakot a fehér szín felismerésére tanítja; de annál inkább elejtette a rákövetkező nagy jelenetet, a midőn a mutatkozó veszély láttára kitör kebléből a szerelem édes titka és óriási viharra válik a szeretett, de gyarmoltalan ifjút fenyegető veszéllyel szemben. Itt volt nagyon érezhető a szerep nem tudás, mely azt is maga után vonta, hogy a hang vételeket beosztani nem tudván, hibát hibára követett el; a fokozatos emelkedés helyett visszaesést, a recitativszerű heves kiütés helyett patheticus declamatiót tapasztaltunk. Ugy látszik, idyl szerepének tanulmányozására nem volt elég ideje és e szerepet még eljátszva sem látta más művésztől. Erre vallott a feltűnő bágyadság, mely játékát egész este jellemezte úgy, hogy az utolsó néma jelenetben is inkább Pál atya ijedt arczából tudtuk meg a tragikus vég néma lefolyását. A darabban előforduló koronázási tableau szépen sikerült. (*)

— ápril 11.

— **„A Dezentor”** Rákosi Viktor ily című népies látványossága ma este élénk hatás mellett került színpadra először az aradi színházban. A darab egy katonaszökevény történetének, bő mellékeselemény által körülvevett lezajlását mutatja, s tulajdonképpen meseje annyira alá van vetve a külsőségeknek, hogy nem is érthető a tekintetben, Caledonopszerű képei mindenestre szórakoztatják a közönséget, s mint vasárnapi darab tökéletesen meg is felel azoknak az igényeknek, melyeket szerző nekik tulajdonítani látszik. Rákosi Victor, a fiatal író nemzedék egyik letehetségesebb alakja; humora színparkázik, ötletbősége van s vidám kedély csillámlik elmésségein. E tulajdonságai sok tekintetben érvényesülnek a „Dezentor”-ban, melynek főszereplői közül főleg S o m l ó n é Vadnay Vilma (Csillag Kata) asszonyt említnék fel, ki eredeti szerepében és costüme-eiben, dalával és tánczával gyújtó hatást tett. Midőn, mint baka lépett salátával a színpadra, a közönség freneticus tapában tört ki. Kiss Mihály ritka drámai erővel játszta Mihályt. Telt ház.

KÖZGAZDASÁG.

Vegyes közlemények.

— **Szőlőművelő ekék,** hegyi váltóekék és a hegyvidék különleges gépeivel fog az országos magyar és a nógárdmegei gazdasági egyesület versenyt, illetve kiállítást rendezni Füleken május 31-én. Fülek vasuti csomópont lévén, e célra igen jól lett megválasztva annyival is inkább, mert a talajviszonyok is a verseny céljaira felelőek. A két szövetkezett egyet közös rendező bizottsága S o i t o v s z k y János nógárdmegei alispánjának elnökelete alatt a napokban tartotta meg első ülését gr. Berchtold Arthur, vendégszerető házánál. Ez ülésen gróf Gyúry Ábrahám főispán, Szilassy Béla, Szakáll Barnabás és Ferencz, Virágh Vince, Ordódy Lajos, Fáy Arpad és Baranyay István vettek részt. Ez ülésen a program-pontozatok s a verseny színhelye

meg lettek állapítva. — Tekintettel arra, hogy nemcsak a homokvidékek fognak beültetenni, hanem a hegyvidékek is, direct termelő amerikai fajtákkal, úgy mint Jaquez és Herbmonttal újra telepíteni — a szőlő fogatos művelésére szolgáló eszközök megismerése nem lehet közönyös a gazdaközönségre. — Ezen irányban a verseny felette instructiv lesz. Be lesznek mutatva a szőlő rigolozók ekák, a szőlő szántók ekák s a talaj-planírozó eszközök, — és pedig működésben. — A közönség tehát nagy számban fog Fülekre jönni, de arról is gondoskodva lesz, hogy úgy az elszállásolás, mint az ellátás tekintetében a nagy közönség kényelmére minden megtéve legyen.

Arad városi színház
Folyó szám 190. 7 kisérlet 4. szám

Kedd, 1887. április 12-én:

A dezentor.

Népies látványosság dalokkal és tánczokkal 3 felvonásban, nyolcz képből Francia alapszeme után Rákosi Viktor. Zenéjét szerette: Konti József (K. Nagy: Delin Henrik. Rendező Kulinyi Márton.)

Kezdeté 7^{1/2}, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán, S.-Vadnay Vilma jutalomjátékú előadásában:

A cigánybáró.

Operette 3 felvonásban.

Közlekedés.

	A vonat	ind. Aradról	érk. Aradról
Csabai vegyesvonat	regg. 6.20	este 6.28	
Budapesti személyvonat	d. n. 12.31	regg. 5.45	
„személyvonat	d. n. 9.17	d. n. 4.10	
Erdélyi vegyesvonat	d. n. 4.30	d. n. 8.42	
„személyvonat	regg. 6. —	d. n. 11.39	
Fennsíkai vegyesvonat	regg. 6.05	d. n. 9.27	
„személyvonat	d. n. 5.48	este 8.17	
Borosszécsi vonat	regg. 6.25	regg. 9.20	
„személyvonat	d. n. 4.25	este 7.18	
Szegedi személyvonat	regg. 6.10	regg. 9.48	
„személyvonat	d. n. 3. —	d. n. 7.23	

Felelős szerkesztő és kiadó:
HINDY ÁRPÁD.

Nyilttér.

Münz J.

Saját készítményű

férficzipők raktára.

Tudatja t. cz. vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy a már 28 év óta fennálló saját készítményű férfi lábbeli üzletében

Férfi divatúru cikkek bő raktárt is tart.

Kiváló tisztelettel:

Münz J.

Főter Bing-féle ház.

Férfi lábbelik mértékutáni elkészítése pontosan teljesíttetik.

*) E rovat alatt közzétett semmi felelősséget nem vállal a szerző.

Figyelemre méltó!

Ócska anyagok épület alkatrészek
a Batthyány-utczában lebontandó 3-ik számú házból
egyes épület alkatrészek jutányos ár mellett az
ott található jó minőségben megszerezhetők.

Ez iránt értekezhetni lehet f. hó 30-ig Regdon Sándor építészeti irodájában, Forray-utca sarkán, a gör. kel. román bérházban.

Figyelemre méltó!